

Andrzej Stasiak in prizadevne organizatorice našega dolgoletnega sodelovanja dr. Wieslawe Tyszkiewicz. Z jugoslovanske strani se je seminarja udeležilo devet geografov iz vseh republik razen Črne gore in Kosova. Žal so nekateri iz finančnih razlogov udeležbo odpovedali.

Delovni naslov seminarja Socio-ekonomski problemi ruralnih območij je omogočil obravnavo širokega spektra geografske problematike, ki je bila združena v tri vsebinske sklope: agrarnogeografskega, demogeografskega in infrastrukturnega. V referatih Poljakov je bila močno prisotna prognostično načrtovalska usmeritev, saj so z referati sodelovali tudi praktiki. Poljski geografi so poročali o naslednjem: Andrzej Stasiak o preobrazbi sistema ruralnih naselij na Poljskem, Jan Falkowski o ekonomsko-geografski problematiki razvoja ruralnih območij v makroregiji spodnje Visle, Andrzej Baranovski o problematiki ekonomskega razvoja in prostorski organizaciji v območju vislanskih Žulav, Marek Potrykowski o razlikah v socialnoekonomskem razvoju v ruralnih območjih Poljske, Roman Szczesny o preobrazbi prostorske sestave kmetijstva Poljske po letu 1980, Andrzej Kostrowicki o ruralnih območjih kot sistemu energetskih razlik med naravo in družbo. Wladislaw Stola o preobrazbi prostorske sestave ruralnega območja Poniidja, Piotr Eberhardt o depopulacijskih območjih na Poljskem, Ryszard Horodenski o življenjskih pogojih ruralnega prebivalstva na severovzhodnem Poljskem, Bożena Galczynska in Roman Kulikowski o vplivu izobrazbe kmečkega prebivalstva na kmetijsko proizvodnjo ter Bronislaw Gorz o sodobnih trendih in problemih razvoja vasi in kmetijstva v Karpatih. Izmed jugoslovanskih geografov je Aleksandar Stojmilov (v njegovi odsotnosti je referat prebral Nikola Panov) poročal o melioracijah in namakanju kot dejavniku preobrazbe pokrajine v Jugoslaviji, Pavle Tomić o socio-ekonomskem razvoju Vojvodine, Borut Belec o spremembah v tradicionalni parcelaciji v Sloveniji pod vplivom agrarnih dejavnosti po drugi svetovni vojni, Bratislav Jačimović je skupaj z Wieslawo Tyszkiewicz poročal o spremembah velikosti zasebnih kmetij v SR Srbiji, Vasil Daskalovski o problematiki ruralnega prebivalstva Makedonije v letih 1948—81, Dragutin Feletar o korelaciji med industrializacijo in deruralizacijo v občinah Hrvaške, Radoslav Subić o omrežju in strukturi terciarnih dejavnosti v Vojvodini ter podpisani o soodvisnosti izrabe zemljišča in posetne sestave v Jugoslaviji.

Udeleženci seminarja so si ogledali tudi nekaj zasebnih in družbenih kmetijskih posestev na Žulavah, prav tako pa tudi Gdansk, Sopot, Gdinjo in Malbork ter oblike kmetijstva med Gdanskim in Varšavo.

Na zaključku je bila poudarjena koristnost seminarja in potreba po nadaljevanju tovrstnega sodelovanja jugoslovanskih in poljskih geografov. Prihodnji seminar naj bi bil 1989. leta v Jugoslaviji z delovnim naslovom »Vpliv lastništva zemlje na gospodarstvo ruralnih območij«.

Mirko Pak

Posvet o razmerju med geografijo in etnologijo, Ljubljana, 18. aprila 1986

Zveza geografskih društev Slovenije in Slovensko etnološko društvo sta pripravila v prostorih Oddelka za geografijo filozofske fakultete Univerze E. Kardelja v Ljubljani celodnevno posvetovanje o vsebinskih in metodoloških stičiščih in razločilih med obema strokama, ki se kažejo pri njihnih tematsko sorodnih preučevanjih slovenskih pokrajin in njihovih ljudeh. Ob veliki udeležbi strokovnjakov z obeh področij — zlasti še na dopoldanskem delu posveta, ki mu je prisostvovalo nad 60 ljudi — in živahnih razpravah, ki so dopolnjevale in poglobljale razmišljanja v predstavljenih in razmnoženih referatih ter kritično ovrednotile uspehe in rezultate ter

namembnost geografskih in etnoloških raziskovanj, so se znova zarisala temeljna izhodišča in predmet preučevanja obeh ved: Etnologija kot družbenozgodovinska ve- da preučuje način življenja in ljudske kulture na ravni sodobnosti, medtem ko geografija, zlasti družbena (socialna), raziskuje družbeno-gospodarske pojave na zemeljskem površju kot sestavine širšega geografskega okolja v njihovi prostorski razmestitvi in v odnosu do drugih pojavov na zemeljskem površju; pri tem upošteva predvsem tiste družbeno-(socialne) gospodarske pojave in sile, ki oblikujejo pokrajino.

V sklopu in obsegu prej nakazanih predmetnih oznak imata geografija in etnologija mnogo skupnega. Številne pojave, ko so njima skupni, osvetljujeata vsaka zase iz svojega zornega kota. Posamezni kulturološki pojavi pomenijo etnologiji samo medij za ugotavljanje načina življenja na ravni sodobnosti pa tudi v geografiji so samo posredniki, ki pojasnjujejo nastanek, razvoj in namen posameznih pokrajino-tvornih sestavin v okviru pokrajinske fiziognomije. S predstavljeno vsebinsko koncepcijo obeh ved, ki po svoji zasnovi sodita v okvir temeljnih nacionalnih znanosti, je bilo mogoče zaznati številne razvojne vzporednice, ko sta se oddaljevali druga drugi in s tem sta si tudi oblikovali vsaka svoje predmetno področje preučevanja. V tem okviru in obsegu je bilo mogoče iskati mnoge poteze, ki so že od razsvetljenstva dalje skupne obema strokama in sta pomembno vplivali na razvoj in vlogo domoznanstva v nekdanjih izobraževalnih sistemih. Na posvetu je bila naglašena potreba, da se morajo tudi etnološke raziskave — podobno kot je že večina geografskih — usmeriti v tolmačenje pojavov in procesov, s čemer bo mogoče tudi njene izsledke bolj kot doslej uporabiti pri preurejanju naselij in pokrajin.

Osnovo za razpravo je predstavljalo 12 referatov, od tega so jih sedem pripravili geografi. Na dopoldanskem posvetovanju so poročali: I. V r i š e r, Geografija in etnologija, S. K r e m e n š e k, H genezi razmerja med etnologijo in geografijo, M. N a t e k, Etnološka topografija slovenskega etničnega ozemlja — 20. stoletje in geografija, V. K l e m e n č i č, Problemi narodnosti in narodnih manjšin v procesu urbanizacije z vidika geografije, M. P a k, Elementi geografije in etnologije v preučevanju urbanega prostora, I. G a m s, Multidisciplinarni pomen zbiranja ljudskega znanja o lokalnem okolju in D. M e z e, Spremembe v hribovski kmečki kulturni pokrajini. Popoldanski del posvetovanja je obsegal naslednjo problematiko z diskusijo: M. R a v n i k, Izsledki dveh geografskih raziskav in kulturne dediščine (na primeru Koprškega primorja), A. D u l a r, Etnologija in geografija na mladinskih raziskovalnih taborih v Beli krajini, D. K r n e l - U m e k, Domoznanska dokumentacija med etnologijo in geografijo, J. S e n e g a č n i k, Planinsko gospodarstvo naših Alp v luči dosedanjih etnoloških in geografskih raziskav, Z. Š m i t e k, Geografski determinizem in raziskovanje izvenevropskih kultur, medtem ko je napovedani referat J. B o g a t a j a, Na poti k turistični etnologiji, odpadel zaradi avtorjeve zadržanosti.

Posvet je bil koristen za obe stroki. Predstavljeni so bili glavni vsebinski razločki in odnosi med njima in njune razvojne poti. Med razpravo je bila izražena želja, da bi bil koristen tudi razgovor o vlogi in pomenu posameznih etnoloških prvin in sestavin pri pouku geografije. Posvetovanje pa nas je nedvoumno opozorilo, da bo morala tudi geografija posvetiti večjo pozornost preučevanju in poznavanju svoje lastne preteklosti, kajti samo na ta način bo mogoče dokumentirano slediti posameznim razvojnim smerem in miselnim tokovom v slovenski geografiji.

Milan Natek